

Barbara Sitarska, Roman Mnich

Sprawozdanie z badań i działalności naukowo-organizacyjnej o Janie Amosie Komeńskim

---

Kultura i Wychowanie 1, 258-261

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z badań i działalności naukowo – organizacyjnej o Janie Amosie Komeńskim

Barbara Sitarska

Siedlce, Polska

barbara.sitarska@wp.pl

Roman Mnich

Siedlce, Polska

mnichrw@yahoo.de

słowa kluczowe: comenius, studia comeniana sedlcensia, komeniologia, współpraca międzynarodowa

Badania dotyczące Jana Amosa Komeńskiego w Instytucie Pedagogiki i Instytucie Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach rozpoczęły się w roku 2007 (wtedy jeszcze uczelnia nasza była Akademią Podlaską) i zaowocowały współpracą międzynarodową, głównie z Niemieckim Towarzystwem Komeńskiego w Berlinie. Współpraca rozpoczęła się na początku roku 2007 z ówczesnym prezesem Niemieckiego Towarzystwa Komeńskiego dr. Wernerem Korthaase (zainspirował nas do działalności naukowo-organizacyjnej w zakresie komeniologii), a po jego śmierci z nowym prezesem tegoż Towarzystwa – prof. Andreasem Fritschem. Owocem nawiązanej współpracy było I Międzynarodowe Seminarium Naukowe nt. *Jan Amos Komeński a kultura epoki baroku* (marzec 2007). Organizatorami Semi-

narium byli: prof. nzw. dr hab. Barbara Sitarska z Instytutu Pedagogiki i prof. nzw. dr hab. Roman Mnich z Instytutu Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej. Skupiło ono badaczy Jana Amosa Komeńskiego zarówno z Polski, jak i zagranicą. Obrady koncentrowały się wokół następujących tematów: Jan Amos Komeński jako pedagog, filozof i teolog, Komeński dawniej i współcześnie oraz Komeński na tle kultury epoki baroku. Z naszej uczelni brali w nim udział pracownicy naukowcy Instytutu Pedagogiki i Instytutu Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej. Uczestniczyli w nim również naukowcy z KUL-u (Instytut Pedagogiki). Z zagranicy swoją obecnością zaszczylicili nas naukowcy komeniolodzy z takich krajów, jak: Niemcy, Czechy, Słowacja, Ukraina, Rosja. Seminarium zaowocowało wydaniem pracy zbiorowej pt. ***Jan Amos Komeński a kul-***

Barbara Sitarska, prof. dr hab.,
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach,
Instytut Pedagogiki

Roman Mnich, prof. dr hab.,
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach,
Instytut Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej

tura epoki baroku, Seria „Studia Comeniana Sedlcensia” (tom I, 2007, s. 313).

Rok 2007 był również rokiem nawiązania współpracy z komeniologami czeskimi, głównie z *Zespołem zajmującym się studiami nad Komeńskim i wydawaniem jego dzieł* w Akademii Nauk Republiki Czeskiej (Praga Czeska). Zaowocowało to udziałem przedstawicieli Akademii w naszych seminariach o Komeńskim i naszym udziałem w wielkiej ogólnoświatowej konferencji (2007) z okazji 350-lecia wydania dzieł Komeńskiego w języku łacińskim *Opera Didactica Omnia* oraz publikacją pt. *The role of media in the learning process at a higher education institution* w dziele pokonferencyjnym *Jan Amos Komenský. Odkaz kultuře vzdělávání / Johannes Amos Comenius. The Legacy to the Culture of Education* (B. Sitarska, 2009).

Po śmierci Wernera Korthaase prezes Niemieckiego Towarzystwa Komeńskiego prof. Andreas Fritsch zwrócił się do nas jako organizatorów seminarium o zredagowanie (wspólnie z Manfredem Richterem, członkiem Zarządu Niemieckiego Towarzystwa Komeńskiego) i wydanie w naszej uczelni książki poświęconej Wernerowi Korthaase. Ukazała się w roku 2009 pt. ***Werner Korthaase – badacz Jana Amosa Komeńskiego, Seria „Studia Comeniana Sedlcensia” (tom II, 2009, s. 396)***. W książce – oprócz drogi życiowej Wernera Korthaase i wspomnień o nim – znajduje się rozdział poświęcony jego nieopublikowanym artykułom, zatytułowany: ***Z archiwum Wernera Korthaase*** (na szczególną uwagę zasługują tutaj m.in. artykuły poświęcone: pierwszemu niemieckiemu badaczowi Jana Amosa Komeńskiego – prof. Paulowi Kleinertowi; twórczości Jana Amosa Komeńskiego w Polsce; Komeńskiego poczuciu

odpowiedzialności za los ludzki; Komeńskiemu jako pedagogowi i człowiekowi pokoju; trzem filozofom: D. Czyżewskiemu, H.G. Gadamerowi i M. Heideggerowi) oraz rozdział zatytułowany ***Kontynuujemy dzieło Wernera Korthaase*** (na szczególną uwagę zasługują tutaj artykuły poświęcone: Wernerowi Korthaase i badaniom nad Komeńskim oraz kształceniu dorosłych jako *Ogólnej rozprawie o naprawie dzieł ludzkich*). Znajdują się tutaj publikacje komeniologów z różnych krajów Europy.

We wrześniu 2009 roku odbyło się II Międzynarodowe Seminarium o Komeńskim nt. *Jan Amos Komeński w kontekście kultury i historii europejskiej XVII wieku*, które licznie zgromadziło komeniologów głównie z Czech, Niemiec, Ukrainy oraz Leszna (Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego) i Poznania. Z naszej uczelni brali w nim udział pracownicy naukowcy Instytutu Pedagogiki i Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej oraz zainteresowani tą postacią pracownicy naukowcy Wydziału Biologii. Obrady koncentrowały się wokół: spuścizny Komeńskiego w kontekście dyskusji filozoficzno-teologicznej; uniwersum pedagogicznego Jana Amosa Komeńskiego; Komeńskiego jako pisarza XVII-wiecznego oraz Leszna wobec fenomenu Jana Amosa Komeńskiego. Seminarium zaowocowało dziełem pt. ***Jan Amos Komeński w kontekście kultury i historii europejskiej XVII wieku***, wydanym w roku 2010. Ukazało się jako **trzeci tom Serii „Studia Comeniana Sedlcensia” (s. 394)**. Książki tej serii zawierają galerię zdjęć.

W tym roku zostało zaplanowane III Międzynarodowe Seminarium Naukowe nt. *Komeński a Europa XVII wieku* (21-22 września 2011 roku).

Obrady będą koncentrowały się wokół następujących bloków tematycznych:

- Jan Amos Komeński i myśl pedagogiczna Europy XVII wieku
- Jan Amos Komeński wobec filologii i filozofii XVII wieku
- Jan Amos Komeński jako prekursor Unii Europejskiej

Zrodziła się również idea **Leksykonu Encyklopedycznego o Janie Amosie Komeńskim**. Będzie on składał się z trzech części:

Część I

DROGA ŻYCIOWA I ZAWODOWA JANA AMOSA KOMENSKIEGO

- Środowiska (miejsca) życia i twórczości Jana Amosa Komeńskiego,
- Podróże, ludzie z którymi się spotykał i korespondował,
- Ważne wydarzenia, w których uczestniczył.

Część II

TWÓRCZOŚĆ NAUKOWA JANA AMOSA KOMENSKIEGO (ujęcie chronologiczne)

- Utwory Komeńskiego według okoliczności powstania dzieła,
- Idee przewodnie tekstu,
- Bibliografia.

Część III

BADANIA NAD TWÓRCZOŚCIĄ JANA AMOSA KOMENSKIEGO I RECEPCJA JEGO DZIEŁ

- *Najważniejsi badacze Jana Amosa Komeńskiego*

- *Komeński w świecie (wykaz krajów – alfabetycznie – w których badano życie i twórczość Jana Amosa Komeńskiego).*

Zaprosiliśmy komeńologów z różnych ośrodków w kraju i za granicą (głównie uniwersytetów i muzeów) do współpracy w tym zakresie. **Współpraca z nami na tym polu jest wciąż otwarta.**

Na początku roku 2009 rozpoczęliśmy współpracę z nowo powstałą w PWSZ w Lesznie *Pracownią Badań nad Komeńskim* na czele z inicjatorem powołania tej *Pracowni* prof. zw. dr. hab. Heliodorem Muszyńskim oraz jej kierownikiem prof. dr. hab. Aleksandrem Mikołajczakiem, która zaowocowała udziałem w konferencjach i seminariach poświęconych Komeńskiemu w Siedlcach i w Lesznie. W tym roku został przygotowany referat do publikacji pokonferencyjnej (*Jan Amos Komeński – nauczyciel Europy*) w PWSZ w Lesznie nt. *Idee Jana Amosa Komeńskiego wobec współczesnych wyzwań edukacyjnych* (B. Sitarska).

Badania o Komeńskim mają głównie charakter jakościowy. Polegają na analizach i interpretacjach tekstów Komeńskiego i o Komeńskim, wydanych głównie w Polsce, Niemczech i Czechach. W 2010 r. przeprowadzone zostały również badania wśród 300 studentów pedagogiki (I, III, V ROK). Były one prowadzone w oparciu o kwestionariusz składający się z dwóch pytań: „Wymień i rozwiń idee Komeńskiego, które można odnieść do współczesnych wyzwań edukacyjnych” oraz „Dlaczego Jan Amos Komeński nazywany jest nauczycielem Europy?”. Wyniki tych badań są w trakcie opracowywania.

W roku 2010 rozpoczęliśmy realizację tematu badawczego w ramach badań statutowych nt.

Dzieło Komeńskiego i jego aktualność dla współczesnej kultury i nauki.

Przygotowaliśmy również ministerialny projekt badań o Komeńskim nt. *Jan Amos Komeński wobec Polski – historyczne, ideologiczne, pedagogiczne dyskursy*. Sekcja pedagogiczna zaprojektowała następujący problem badawczy: *Idea edukacji nieustającej Jana Amosa Komeńskiego a uczenie się w społeczeństwie wiedzy*. W projekcie będzie uczestniczyło pięć osób. Przygotowujemy również projekt europejski w ramach Tempusa IV nt. *Komeński – wczoraj, dziś, jutro*.

Wszystkich komeniologów i zainteresowanych Janem Amosem Komeńskim zapraszamy do współpracy w zakresie Seminariów o Komeńskim i *Leksykonu*.

Wszelkich informacji o działalności naukowo-organizacyjnej, dotyczącej Jana Amosa Komeńskiego prosimy szukać już wkrótce na stronie internetowej:

www.comenius.uph.edu.pl

Barbara Sitarska

Siedlce, Poland

barbara.sitarska@wp.pl

Roman Mnich

Siedlce, Poland

mnichrw@yahoo.de

Keywords: Comenius, studia comeniana sedlcensia, comeniology, international co-operation

Report on research and scientific – organisational activities of Jan Amos Komeński

Abstract

The report concerns the research and scientific/organizational activity related to Johann Amos Comenius. The authors examine the research of Comenius and the entire scientific/organizational activity in the form of cyclic international seminars for Comenius organized at the Faculty of Arts of the University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce, as well as describe the international co-operation in this area. The output of each seminar has been another volume of the series STUDIA COMENIANA SEDLCENSIA, published by the University Press.

The authors also inform about the next Seminar for Comenius to be held in Siedlce, about the Encyclopedic Lexicon as well as other activities. All those interested in Johann Amos Comenius, his life and writings are invited to co-operate.

Barbara Sitarska, Professor, University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce, Pedagogy Institute

Roman Mnich, Professor, University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce,
Institute of Polish Philology and Applied Linguistics